

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžf/49/2012
Identifikačné číslo spisu:	8012200159
Dátum vydania rozhodnutia:	18.09.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Ida Hanzelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:8012200159.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: ST OMEGA, spol. s r.o., so sídlom v Starej Ľubovni, ul. Nám. Gen. Štefánika 3, IČO: 31 702 791, právne zastúpeného JUDr. Jurajom Tibenským, advokátom so sídlom v Nitre, ul. Štefánikova č. 15, proti odporcovi Daňovému úradu Prešov, so sídlom v Prešove, ul. Hviezdoslavova č. 7, o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vo veci ochrany pred nečinnosťou orgánu verejnej správy zo dňa 28. februára 2012, o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 1S/30/2012-67 zo 4. apríla 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 1S/30/2012-67 zo 4. apríla 2012 p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Krajský súd svojim uznesením zastavil konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ktorý navrhovateľ podal v konaní podľa 4. hlavy V. časti OSP - proti nečinnosti orgánu verejnej správy. Predbežným opatrením sa domáhal toho, aby súd uložil odporcovi povinnosť vrátiť nadmerný odpočet za zdaňovacie obdobie marec 2011 v sume 374.323,10 Eur v lehote 3 dní odo dňa doručenia uznesenia o nariadení predbežného opatrenia. Navrhovateľ tvrdil, že odporca je pri výkone daňovej kontroly oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu pod č. 735/320/13487/2011/Kr nečinný pri rozhodovaní o jej výsledku, nedôvodne prerušil daňovú kontrolu, čím dochádza k značnej finančnej ujme navrhovateľa a je preto dôvodné, aby boli vzťahy medzi navrhovateľom a odporcom do rozhodnutia vo veci samej dočasne upravené.

Krajský súd konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia zastavil s poukazom na § 246c a § 104 ods. 1 OSP.

Krajský súd poukázal na to, že v konaní podľa piatej časti OSP súdy vykonávajú súdny prieskum rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy a ukládajú im iba povinnosti tam uvedené. Nie je v právomoci súdu v rámci súdneho prieskumu v správnom súdnictve rozhodovať o oprávneniach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ani ukladať povinnosti orgánom verejnej správy ako majú o oprávneniach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb t.j. o merite veci

konkrétne rozhodnúť, ako to navrhuje v návrhu na vydanie predbežného opatrenia navrhovateľ.

Podľa § 246c zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len OSP), pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 104 ods. 1 OSP ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované. Predbežné opatrenie upravuje druhá časť OSP, ktorej aplikácia je priamo vylúčená citovaným ustanovením § 246c, vrátane ustanovenia § 102 OSP o vydaní predbežného opatrenia po začatí konania. Citované ustanovenie nie je možné aplikovať, lebo toto ustanovenie predpokladá použiteľnosť druhej časti OSP.

Proti uzneseniu o zastavení konania podal navrhovateľ obsiahle odvolanie, v ktorom podčiarkol, že návrhom na vydanie predbežného opatrenia nežiadal o rozhodnutie v merite veci, ako to uvádza krajský súd, žiadal len preskúmať postup odporcu, ktorý je nečinný a napriek tomu, že už mohol vydať rozhodnutie o oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu, bezdôvodne tak neurobil. Nariadením predbežného opatrenia (t.j. vrátením nadmerného odpočtu) nedôjde k rozhodnutiu v merite veci, ale len k zosúladieniu právneho stavu s právom EÚ. Vecné a právne súvislosti rozhodnutia o vrátení nadmerného odpočtu navrhovateľ zdôvodnil v odvolaní rovnako ako v podanom návrhu. Navrhovateľ poukázal na to, že krajský súd pri rozhodovaní o predbežnom opatrení bol povinný vziať do úvahy prednosť právnych aktov EÚ pred zákonmi Slovenskej republiky a aplikovať z úradnej povinnosti komunitárne pravidlo, ak sú splnené predpoklady na jeho použitie, bez ohľadu na to, že existuje kolidujúca národná právna norma. (Napr. rozsudok zo dňa 4.2.1998 vo veci 157/86 Murphy a rozsudok zo dňa 11.7.1989 vo veci 170/88 Ford España, že „Úrady a sudy musia vykladať a aplikovať vnútroštátne právo, tak ďaleko ako je to možné, v súlade s požiadavkami komunitárneho práva a pokiaľ nie je takýto konformný výklad možný, nesmie odporujúce vnútroštátne právo aplikovať.“)

Pre rozhodovanie o tom či nariadiť alebo nenariadiť predbežné opatrenie, resp. či je vôbec prípustné v žalobách o preskúmaní postupu správnych orgánov nariadiť predbežné opatrenie, navrhovateľ tak ako v žiadosti o nariadenie predbežného opatrenia, poukazuje na rozsudok ESD vo veci C-286-94, Garage Molenheide. V uvedenom rozsudku ESD stanovil okolnosti, za ktorých môže členský štát vrátenie nadmerného odpočtu odmietnuť resp. pozdržať, čím v určitom ohľade aj určil hranice právomocí k stanoveniu podmienok pre jeho vrátenie. Pretože šiesta smernica neobsahovala procedúru vracania nadmerného odpočtu, podľa ESD je zavedenie pravidla o zadržaní nadmerného odpočtu tak, ako ho zaviedla v danom spore Belgická vláda, spravídla možné (podobne je aj u nás zadržanie nadmerného odpočtu z dôvodu začatia vykonávania daňovej kontroly). Tieto opatrenia podľa ESD sú schopné ovplyvniť okamžité vrátenie nadmerného odpočtu, avšak aby bol dosiahnutý cieľ komunitárnej úpravy (v danom prípade ustanovenie o vrátení nadmerného odpočtu), musí byť podľa názoru ESD zohľadnený princíp proporcionality (legislatívne vyjadrený v poslednej vete čl. 5 Zmluvy o založení ES: „Žiadna činnosť Spoločenstva nesmie presiahnuť medze toho, čo je potrebné na dosiahnutie účelu tejto Zmluvy“).

To znamená, že právomoc členských štátov pri stanovení procesných podmienok nie je absolútna, ale je limitovaná zásadou proporcionality. Podľa ESD bude princíp proporcionality porušený vždy, keď bude nadmerný odpočet zadržaný automaticky, t.j. keď sa bude automaticky predpokladať, že zadržanie nadmerného odpočtu je naliehavé bez toho, aby mal platca dane možnosť dokázať v súdnom konaní, že tomu tak nie je. Podľa ESD k zadržaniu nadmerného odpočtu nemôže dochádzať automaticky vždy, keď má správca dane konkrétne alebo nekonkrétne pochybnosti, ale len a len vtedy, ak má dôvodné podozrenie z podvodu alebo krátenia dane. Aj vtedy však musí byť platcovi dane dostupná účinná súdna ochrana, čo znamená možnosť sa v ktoromkoľvek štádiu konania dovolávať zrušenia takéhoto opatrenia (zadržania nadmerného odpočtu) a to aj bez ohľadu na skutočnosť, že nie je zatiaľ rozhodnuté vo veci samej. Zároveň ESD v bode 64 cit. rozsudku prijal záver, že „Právo Spoločenstva sa musí vykladať tak, že národný súd, ktorý vo veci ním skúmanej ohľadne práva Spoločenstva zistí, že jedinou prekážkou, ktorá mu bráni nariadiť predbežné opatrenie, je pravidlo obsiahnuté v právnom predpise v národnom právnom poriadku, musí od použitia takéhoto pravidla upustiť.“ Ak teda náš právny poriadok bráni

použitíu predbežného opatrenia v čase, keď sa ešte rozhoduje o nadmernom odpočte resp. ak vydaniu predbežného opatrenia bráni zákonná úprava nášho právneho poriadku, musí súd od takéhoto pravidla v našom právnom poriadku upustiť a predbežné opatrenie nariadiť. ESD v citovanom rozsudku uviedol, že nadmerný odpočet môže byť zadržaný avšak musí byť platcovi dane dostupná účinná súdna ochrana, čo znamená možnosť v ktoromkoľvek štádiu konania sa dovolávať zrušenia takéhoto opatrenia (zadržania nadmerného odpočtu) a to aj bez ohľadu na skutočnosť, že nie je zatiaľ rozhodnuté vo veci samej. V našom právnom poriadku jedinou možnosťou ako sa domáhať ochrany pred nezákonným postupom odporcu, sú žaloby podľa piatej časti OSP, podľa ktorej súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov preskúmajú zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. Aby mal platca dane v súlade s názorom ESD dostupnú možnosť na účinnú súdnu ochranu, t.j. domáhať sa v ktoromkoľvek štádiu zrušenia zadržania nadmerného odpočtu, jediným dostupným spôsobom ako to docieľiť, je nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by sa zadržanie nadmerného odpočtu zrušilo. Ak v zmysle uvedeného krajský súd nepostupoval, odňal navrhovateľovi právo na súdnu ochranu.

Navrhovateľ v odvolaní tiež uviedol, že odporca vykonáva u navrhovateľa spôsobom rovnakým ako v prípade kontroly oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu za marec 2011 aj v kontrolách oprávnenosti nárokov na vrátenie nadmerných odpočtov za zdaňovacie obdobia máj 2011, júl 2011, august 2011, september 2011, október 2011, november 2011 a december 2011, kde svojou nečinnosťou a nezákonným postupom odporca zadržíava navrhovateľovi nadmerný odpočet presahujúci spolu 1,5 mil. Eur. Všetky vykonávané kontroly sú vykonávané v lehotách, ktoré už možno považovať za neprimerané a prekračujúce všetky medze nevyhnutné na riadne vykonanie daňových kontrol. Ani v jednej z vykonávaných daňových kontrol nebol zo strany odporcu spochybnený žiadny navrhovateľom predložený dôkaz v daňovej kontrole; odporca nepreukázal žiadne skutočnosti, ktoré by vierohodnosť, úplnosť a správnosť dôkazov navrhovateľa spochybňovali; odporca nepreukázal, že by navrhovateľom predložené faktúry nevystavil ten, kto je na nich uvedený; odporca nevyzval žalobcu na objasnenie akýchkoľvek nezrovnalostí, ktoré by mal pri hodnotení dôkazov navrhovateľa; odporca nepreukázal navrhovateľovi žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že odporca má dôvodné podozrenie z podvodu alebo krátenia dane a preto zadržíava v uvedených daňových kontrolách nadmerné odpočty. Navrhovateľ už podal na Krajský súd v Prešove celkom šesť správnych žalôb proti postupu odporcu v uvedených daňových kontrolách (3S/79/2011, 2S/45/2011, 1S/158/2011, 1S/14/2012, 3S/9/2012, 1S/30/2012) a zatiaľ len v jednej žalobe bol vynesenej rozsudok a to vo veci 1S/14/2012, kde Krajský súd v Prešove zakázal odporcovi pokračovať vo vykonávaní daňovej kontroly.

Navrhovateľ žiadal uznesenie krajského súdu zmeniť tak, že odvolací súd nariadi odporcovi vrátiť nadmerný odpočet za marec 2011 v sume 374.323,10 Eur v zmysle návrhu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, preskúmal odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu v medziach podaného odvolania a dospel jednomyselne k záveru, že odvolaniu nie je možné vyhovieť.

Krajský súd odôvodnil zastavenie konania o predbežnom opatrení poukazom na ustanovenie § 246c OSP a § 104 ods. 1 OSP. Navrhovateľ sám v podanom návrhu uviedol, že si je vedomý limitov daných uvedenými ustanoveniami zákona a vyplýva to aj z jeho odvolania, v ktorom dôvodí judikatúrou ESD. Odvolací súd však s poukazom na § 7 OSP o právomoci súdov konštatuje, že konanie a rozhodovanie v daňových veciach (o.i. aj o nároku na vrátenie nadmerného odpočtu DPH), ako o nárokoch vyplývajúcich z verejnoprávnych vzťahov upravených daňovými predpismi, nepatrí do právomoci súdov, ale patrí do právomoci orgánov daňovej (finančnej) správy, tzn. verejnej správy. Súdy sú oprávnené preskúmať zákonnosť ich rozhodnutí. Ak teda do právomoci súdu nepatrí rozhodovanie o návrhu na vrátenie nadmerného odpočtu DPH, nemôže patriť do jeho právomoci ani vydanie predbežného opatrenia o povinnosti vrátenia nadmerného odpočtu. (Porovnaj R 24/2002, rozsudok 2Cdo 46/2000 NS SR).

So zreteľom na nedostatok právomoci súdu konať a rozhodovať o uložení povinnosti vrátiť nadmerný odpočet, neprichádza potom v úvahu ani akceptácia návrhu navrhovateľa na vydanie predbežného opatrenia v danej veci. Hoci odvolací súd reflektuje na opodstatnenosť aplikácie aktov EÚ pred zákonmi Slovenskej republiky, pri rozhodovaní o tom, či je možné „nariadiť predbežné opatrenie v konaní o žalobách o preskúmanie postupu správnych orgánov“, ako sa toho navrhovateľ domáha, je podstatnou otázkou práve otázka právomoci súdu konať a rozhodnúť o daňovom nároku a nie len otázka

prípustnosti konania o predbežnom opatrení v správnom súdnictve. Predbežné opatrenie aj pokiaľ by bolo v správnom súdnictve prípustné, ako inštitút občianskeho práva procesného, podľa § 102 OSP umožňuje dočasnú úpravu pomerov účastníkov. Rozhodnutie o povinnosti vrátiť nadmerný odpočet však nie je možné kvalifikovať ako „dočasné“ či provizórne opatrenie. Posúdenie nároku na vrátenie nadmerného odpočtu, pokiaľ je predmetom výkonu daňovej správy, daňovej kontroly a nasledovných úkonov upravených zákonom o správe daní, nemôže byť predmetom ani dočasnej úpravy pomerov medzi správcou dane a daňovníkom, pretože úprava týchto vzťahov nespadá do právomoci súdov.

Naproti tomu v správnom súdnictve sú dané právne prostriedky proti nečinnosti orgánu verejnej správy (čo je zrejmé práve aj z konania proti nečinnosti, podľa štvrtej hlavy V. časti OSP, v rámci ktorého bol návrh na predbežné opatrenie podaný) ale najmä takým prostriedkom je konanie proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy (podľa piatej hlavy V. časti OSP); v prípade nevyhovenia žiadosti navrhovateľa o vrátenie DPH je navyše možné podať žalobu o preskúmanie takého rozhodnutia (2. hlava V. časti OSP).

V danom prípade odvolací súd zistil, že návrhu navrhovateľa podanému proti nečinnosti správcu dane pri výkone daňovej kontroly nebolo vyhovené. Uvedená skutočnosť nie je dôvodom pre zmenu rozhodnutia vo vzťahu k požadovanému predbežnému opatreniu.

Z týchto dôvodov odvolací súd uznesenie krajského súdu ako vecne správne podľa § 219 ods. 1, 2 OSP potvrdil.

Navrhovateľovi nepatrí náhrada trov odvolacieho konania, keďže sa nejedná o rozhodnutie vo veci samej (ktorou je rozhodnutie v konaní podľa hl. 4 V. časti OSP) a navrhovateľovi náhrada nepatrí ani podľa § 250k ods. 1 OSP a contr.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.